

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 3) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 3) 2021.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

19 Chwefror 2021

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys a amlinellir yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i drafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cyfyngiadau a'r gofynion sydd wedi'u nodi yn y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn angenrheidiol ac yn gymesur fel ymateb iechyd y cyhoedd i'r bygythiad presennol a berir gan y coronafeirws.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y prif Reoliadau, fel y'u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, mae'r Llywodraeth o'r farn bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaenu clefydau heintus a/neu fod hawl i wneud yr ymyriad ar y sail ei fod yn ceisio cyflawni nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth o'r farn hefyd eu bod yn gymesur.

Mae Erthygl 5 (yr hawl i ryddid), Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol), Erthygl 9 (rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd), Erthygl 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (diogelu eiddo) yn cael eu cyffwrdd gan y prif Reoliadau.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os oes angen gwneud hynny mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid cyfiawnhau'r holl gyfyngiadau a gofynion o'r fath ar y sail mai eu bwriad yw cyflawni nod cyfreithlon, sef diogelu iechyd y cyhoedd a'u bod yn gymesur. Hefyd, mae angen cydbwysu unrhyw ymyrraeth â'r hawliau hyn â rhwymedigaethau cadarnhaol y Wladwriaeth o dan Erthygl 2 (yr hawl i fywyd). Mae addasu'r cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau drwy'r Rheoliadau hyn yn ymateb cymesur i ledaeniad y coronafeirws. Mae'n cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a berir gan y coronafeirws yn erbyn hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n parhau'n gymesur â'r angen i leihau cyfradd trosglwyddo'r coronafeirws, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

Mae'r Rheoliadau diwygio hyn yn lleihau ymyrraeth y cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau â'r hawliau unigol hynny. I'r graddau y mae'r Rheoliadau'n darparu

ar gyfer dychwelyd i ddysgu wyneb yn wyneb fesul cam, maent yn gydnaws ag Erthygl 2 o'r Protocol Cyntaf (hawl i addysg).

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Deddf 1984, a rheoliadau a wneir oddi tani, yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan adrannau 45C(1) a (3), 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf 1984. Caiff rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn eu hamlinellu yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan nifer achosion a lledaeniad y coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a elwir yn COVID-19.

Roedd y prif Reoliadau a wnaed ar 18 Rhagfyr 2020 yn amlinellu cyfyngiadau a gofynion a fydd yn berthnasol i bedair gwahanol Lefel Rhybudd a chaiff y Lefelau Rhybudd eu hamlinellu yn y fersiwn fwyaf diweddar o'r [Cynllun Rheoli Coronafeirws](#). Mae Cymru wedi bod o dan Lefel Rhybudd 4 ers dechrau'r dydd ar 20 Rhagfyr 2020.

Adolygwyd y prif Reoliadau ar 19 Chwefror 2021, yn unol â rheoliad 2(b) o'r Rheoliadau hynny, a chytunodd Gweinidogion Cymru y dylai'r lefel bresennol o gyfyngiadau (Lefel Rhybudd 4) barhau. Fodd bynnag, gwneir y newidiadau canlynol i'r prif Reoliadau:

- a. Caniatáu i adeiladau ysgolion a Sefydliadau Addysg Bellach ailagor ar gyfer dychwelyd plant yn y cyfnod sylfaen a rhai dysgwyr galwedigaethol.

Yn Lefel Rhybydd 4, mae holl safleoedd ysgolion a cholegau ar gau i'r rhan fwyaf o blant a phobl ifanc, ar wahân i blant gweithwyr hanfodol neu blant sy'n agored i niwed. Bydd y Rheoliadau nawr yn caniatáu dychwelyd yn rheolaidd ac yn hyblyg i ddysgu wyneb yn wyneb ar gyfer plant cyfnod sylfaen (y rhai rhwng tair a saith oed) ynghyd â rhai dysgwyr hŷn ar gyrsiau galwedigaethol lle mae angen iddynt sefyll arholiad neu asesiad arall, neu lle mae angen presenoldeb i alluogi myfyrwyr i gwblhau elfen ofynnol o'u cwrs (os yw hynny mewn peirianeg, adeiladu, lletygarwch, arlwy, neu amaethyddiaeth).

- b. Caniatáu dros dro i bedwar o bobl o ddwy aelwyd adael y lle y maent yn byw i wneud ymarfer corff.

Ar hyn o bryd, gall person sy'n byw mewn ardal Lefel Rhybydd 4 (sef Cymru gyfan ar hyn o bryd) adael y man lle mae'n byw at ddibenion ymarfer corff, os yw'n cynnal yr ymarfer hwnnw (a) ar ei ben ei hun; (b) gydag aelod arall o'i aelwyd; (c) gyda'u gofalwr; neu (ch) gydag un person arall ac unrhyw blant o dan 11 oed sy'n aelodau o aelwyd y naill berson neu'r llall.

Mae'r prif Reoliadau bellach wedi eu diwygio i wneud addasiadau dros dro i'r cyfyngiadau a'r gofynion sy'n gymwys i ardal Lefel Rhybudd 4 er mwyn caniatáu i grwpiau o hyd at 4 o bobl o 2 aelwyd wahanol ymarfer corff gyda'i gilydd yn yr awyr agored (er bod yn rhaid i'r ymarfer barhau i ddechrau a gorffen o'r man lle mae'r bobl yn byw). Caiff grwp o'r fath gynnwys unrhyw blant o dan 11 oed o'r aelwydydd hynny.

Bydd yr addasiad dros dro hwn (sydd ar waith i'r pwynt adolygu 21 diwrnod nesaf) yn helpu i leddfu unigrwydd ac arwahanrwydd ac yn cefnogi lles yn ehangach drwy ymarfer corff cynyddol.

- c. Er mwyn sicrhau y gall athletwyr sydd â statws elitaidd o dan Reoliadau sy'n gysylltiedig â choronafeirws sy'n gwneud cais mewn mannau eraill yn y Deyrnas Unedig gystadlu yng Nghymru (heb ddynodiad pellach gan Chwaraeon Cymru).

Yn ogystal, mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i'r prif Reoliadau.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n deillio o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd cyhoeddus brys, nid oes ymgynghoriad cyhoeddus wedi'i gynnal mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac asesiadau effaith eraill

Nid oes asesiad effaith rheoleiddiol wedi'i lunio mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd bod angen eu rhoi ar waith ar fyrder i fynd i'r afael â'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.